

ROMANIA LIBERA

APARE IN TOATE ZILELE

ABONAMENTELE :

Capitală : Pentru 1 an 30 lei ; 6 luni 15 lei ; 3 luni 8 lei.
Districte : 1 an 26 lei ; 6 luni 13 lei ; 3 luni 7 lei.
Străinătate : 1 an 48 lei ; 6 luni 24 lei ; 3 luni 12 lei.

Director : D. AUG. LAURIAN

Pentru Abonamente, Anunțuri și Reclame a se adresa :

În România : La administrațiune, Passajul Român, No. 3 bis, București ; și la corespondenții ziarului din județe.
În Paris : La Société Havas, place du Bourso, 8.
În Viena : La Heinrich Schalek, I. Wallzeile, 14, Biroul central de anunțuri pentru Austro-Ungaria.
În Hamburg : La Adolf Steiner, Gänsemarkt, 58, Biroul central de anunțuri pentru Germania.

ANUNCIURILE :

Linia mică pe pagina IV 30 bani
Reclame pe pagina II-a 5 lei. — Reclame pe pagina III-a 2 lei.
Serisurile nefranțeze se refuză. — Articoll republicați nu se înapoiază.
Pentru inserți și reclame, redacțiunea nu este responsabilă.

ȘTIRI TELEGRAFICE

din zărele străine

Berlin, 15 Iunie.

For. Allg. Zeitung declară de scornituri știrile dintr-o foaie vieneză despre ingerința regelui în evenimentele din Bavaria și în ideea, că soarta tragică a regelui Ludwig ar fi format baza unor aranjamente politice este o insultă pentru toți cei interesați. Credința către imperiul a Bavariei și a regelui este independentă de o schimbare în personajele dirigente și n'are înțeles să fie asigurată prin garanții speciale.

Paris, 15 Iunie.

În privința legii pentru expulzarea prințului-ministru președinte Freycinet are de gând propune în consiliu de miniștri, ca guvernul să facă cestiune de încredere în Senat și să se retragă, dacă Senatu nu va primi legea, și comisiunea, aleasă spre a discuta legea, compusă din adversari.

Belgrad, 15 Iunie.

În ședințele consiliului de miniștri, ce se țin în toate zilele, se discută proiectele de lege, ce vor fi supuse Scupștinei. Se va pune în ordinea zilei și prelungirea monopolului de sare de la 15 la 40 ani.

Timișoara, 15 Iunie.

Comisiunea mixtă trimisă spre a cerceta cauzele inundațiilor și a face propuneri pentru derivarea apelor a constat, că stau sub apă 15,000 pogoane. Din Caransebeș se anunță că apele au mai crescut aproape cu un metru. Comunele Parac, Utvin, Freidorf și Com-Szentmihaly sunt inundate, precum și unele case din suburbiele Timișoarei. Comunele Gilad, Csaovoș, Modos și Csebeza sunt inundate. La lucrările de apărare pe la Timișoara, iau parte și pompieri.

München, 15 Iunie.

Asupra vieții curioase și extravagantă a regelui Ludovic II se mai aduc imediat amănunte interesante :

În anul din urmă lacheii și soldații cășgaseră o influență așa de fatală asupra regelui, se risipeau banii într-un mod așa de liberal, în cât miniștrii și agnații au trebuit să caute a pune capăt cu orice preț la această situație. Cel mai mult servitorii, și celor siguri dispăceau monarhului, ebuiau să umble cu măști negre de catina. El cerea să fie servit în modul următor : Indată ce regele suna, pe la trei ore dimineața, când se scula, servitorul intra în cameră, își inclina tare partea superioară a trupului, se apropia de regele și în această poziție prea incomodă ținea pe genuchi o călăie, pe care însemna ordinea stăpânului său. Regele pune adeseori 20—30 de ture, pe care servitorul le scria și nu-l lăsa să se miște. «Acum răspunde!» lacheul dădea informațiile cerute. După tot ce se făcea trebuia să plece. Unul lacheu, care stătea trei săptămâni de ră în aceeași poziție, a început să-l curgă din nas, în cât era să moară. Medicul lă săfuit să plece din palat. Regele era violent, furios; pentru cea mai mică greșală bătea pe căl din jurul său în modul cel mai crunt, apoi le făcea daruri prețioase. În castelul Linderhof regele avea o masă, înstrădată în Paris, pe care se așezau bucată și beuturile pentru regele ; apoi masa era urcât de jos din bucătărie, printr'un scriet, sus în camera regelui ; după mâncare, masa dispărea.

Regele nu vedea pe nici un servitor. Au fost zile, în care regele subscria unam sentințe de moarte, mal ales de când începuse a bănuși că se urzește un complot contra sa. Există un bilet, scris de regele și adresat unui camerier : «Iubite!», te însărcinez să omori pe toți miniștrii și pe toți portarii. » Intr'o zi a mântat la masă un soldat din cavalerie; apoi i a dat o scrisoare închisă, ordonându-i să o predea înțelui superior în München. În scrisoare se zicea : «Aducătorul a mântat cu mine erii la amiază și trebuie să fie împușcat în-
ala.»

Deja la 1867, pe când regele era în etate de 21 ani, celebrul psihiatru francez, Morel, a scris o carte în care se zicea : «Acest ochiu—este un ochiu, în care licărește viitoarea nebunie.»

Serviciul telegrafic al „României Libere“

Londra, 17 Iunie.

Știri din Afganistan anunță că colonelul englez Lockart a fost închis împreună cu escorta sa de șeful provinciei Badakshan, pe când mergea să întâlnească comisiunea de delimitare ruso-afganistană.

München, 17 Iunie.

Astăzi s'a făcut înmormântarea doctorului Gudden. Miniștrii, autoritățile civile și militare, profesorii și studenții școlii de medicină asistau acolo.

Pe mormânt a fost pusă o coroană în numele regentului.

München, 17 Iunie.

După ziarul Fremdenblatt nici liberalii, nici clericali nu par dispuși a da concursul lor la orice tentativă, ce ar avea de scop stabilirea unui regim definitiv în Bavaria, depărțând pe Regele Otton.

(Havas).

A se vedea ultime știri pe pag. III-a.

BUCUREȘTI, 6 IUNIE

De la războiul ce avurăm peste Dunăre n'a trecut săptămână, credem, fără ca guvernul liberal-sui generis ce ne stăpânește, ori partizanii lui să nu fi amintit în Parlament, în ziare sau prin intruniri împrejurarea că, în plină stare de război, a fost în putere să nu ia măsuri restrictive în contra libertății.

Nu s'ar putea numera de câte ori fraza : «Parlamentul a deliberat în toată voia chiar sub presiunea baionetelor străine» să nu fi fost strigată cu mândrie de pe banca ministerială, ori de rândurile partidei.

Ei bine, dacă am admite că, înghesuite de vârfurile a 300,000 baionete rusești, libertățile noastre publice au domnit, și regimul parlamentar a funcționat fără să i să aprinză roatele, negreșit că guvernul care s'a menținut într'o asemenea situație, se rezema pe ceva care nu poate fi alt decât simpatia și sprijinul țării.

Astăzi, nu un om pasionat, dar chiar un observator rece și cu totul neinteresat, ce ideie și poate face de siguranța și tăria pe care același guvern liberal-sui generis le are în țară când, de bună voie, ori silit, face apel la pasiunile populare, se agață de mijloace violente, care ar păta un stindard liberal-adevărat ?

Ori-ce motive s'ar da, prin sferele autorizate, pentru legitimare, s'au chiar scuzarea unor asemenea procedări, noi credem cu tot dinadinsul că nu acesta este drumul pe care un guvern se cuvine a merge, pentru a garanta «siguranța statului și neatingerea actuală stări de lucruri (!...)»

A se întărâta populațiunea incultă și inconștientă, cu scop d'a se crea, de porunceală, «indignațiunea națiunii în fața purtării oșii» este o stare de lucruri anormală și foarte primejdioasă. În ce timp și ne-am găsi atunci ? Unde am merge ?

Iată întrebări care se urcă din inimă pe buzele fie-cărui om care nu este amețit nici de fumurile puterii, nici de preocupări strimbe de conglomerat politic.

Sălbăticia mișelească inventată și desfășurată, sunt aproape două ani, cu ocaziunea intrunirilor de la «Orfeu» și «Bossel» — sălbăticia oarbă care se pare ajunsă as-

tăzi în stare de organizare sistematică și permanentă, dacă nu vom lua seama ne va duce desigur către o prăpastie în care se va cufunda până și ce bruma am agonisit, ca înaintare politică, în ultima fază de evoluțiune constituțională.

Și fără îndoială, ca instigator și protector al bandelor de mizerabili, ce au prins rădăcină ca niște instituții necesare luptelor noastre politice, guvernul actual își asumă o răspundere, a căreia întindere n'o poate măsura acum, prin cea ce ce i-au înveluit ochii spasmele premergătoare apropiatei căderi ce l'asteaptă.

Nu e vorba de un incident, mai mult sau mai puțin grav, supra-venit din cine știe ce cauze, independent d'o intențiune de mult cocoloșită ; ci trebuie să ne punem în minte adevărul crud și intristător, că puternicii zilei au organizat o serie de scandaluri sistematice, în Parlament, pe la intruniri, prin mahalale și în centrul orașului, ziua nămiaza mare, din care nu știm ce poate să iasă.

Dacă de la început, poliția liberalilor nu comitea imprudențe, dacă nu făcea apel la măsuri violente de represiune, negreșit că nu ne era dat să asistăm azi la scene potrivite numai cu regimul absolut și fără rădăcină în țară.

Căci un guvern iubit, care se simte sprijinit în popor, nu și poate pierde capul până într'atât, în cât să recurgă la proceduri și măsuri ce amintesc pagini triste din istoria țării nenorocite.

Guvernul actual și poliția sa au de înregistrat, acum două ani numai loviri și răni de ciomege ; estim lucrurile par a se mărgini la atacuri hoșești, la surprinderi mișelești pe strade. Ce se va întâmpla însă când, — odată bestia plătită luând friul în gură, — ni se va arăta ochilor privești mai dureroase ? când vom auzi arme de foc la intruniri ? când liberalii vor avea de crestat pe răbojul conștiinței asasinării, ori le va fi dat să ridice cadavre de pe stradele Bucureștilor?...

CRONICA ZILEI

M. S. Regina a împărțit alaltăieri ajutoare sêracilor din târgul Moșilor.

Duminecă, 8 curent, se va face parastas pentru donatori și membrii societății clerului român Ajutorul.

Serviciul va începe la 7 ore dimineața în biserica Silivestru.

Ieri și alaltăieri a ploaie în toată țara. Ploaie torențială și furtună a fost la Broșteni, la Budești, la Buzău, la Câmpulung, la Ferbinți la Măcin, la Măgurele, la Medgidie, la Oltenița, la Slobozia, la Tulcea.

Alaltă-ieri, a încetat grabnic din viață în Hotelul Transilvania d. H. Weirauch din Târgu-Neamțu, venit în București ca să ia antrepriza tutunurilor din județul Neamțu. — S'a găsit la densusul 10,000 lei în bonuri și 5,000 în bilete ipotecare.

Parchetul a fost imediat chemat la fața locului.

Ieri, după amiază, la primărie, s'a cercetat biletele rămase nevândute.

Intre biletele câștigătoare, dar nevândute, s'a găsit și numărul 481,431, cu lotul de 75,000. Pe lângă aceasta s'a mai găsit,

Nr. 97,305, și 97,142 à 100 lei, și Nr. 333,267 à 1000 lei.

Prin urmare, o noă tragere se va face.

Românul ne spune că sculptorul Georgescu a terminat bustul lui C. A. Rosetti.

Un fost sergent de oraș așasinat ieri dimineața, în Brăila, pe un cetățean numit Vasile Doniță, și apoi a dispărut. — Se crede că mobilul acestei crime ar fi fost răsunarea.

Săptămâna aceasta iar a plecat vîo sută de evrei din Iași, spre America.

Comunicația între Galați și Barboși (cale ferată) s'a restabilit.

Ministrul agricult. com. ind. și domeniilor a numit ca delegați la examene de ast an ale școalelor profesionale dependente de el pe următoarele persoane :

La școala de agricultură și silvicultură de la Herestrău : D. Ioan Marghiloman mare proprietar, deputat. D. Procopie Gazoti, idem. D. doctor Al. N. Vitzu, profesor la Universitatea din București.

La școala practică de agricultură de la Strihareț (județul Olt) : D. Ioan Kalinderu, administratorul Domeniilor Coroanef. D. N. Protopopescu, membru în comitetul de perfecționare al școalei de la Strihareț. D. Al. Greceanu, fost director al școalei de agricultură de la Balta-Verde.

La școala practică de agricultură de la Pancești-Dragomirești (județul Roman) : D. C. Morțun, prefectul județului Roman. D. Dimitrie Ioan, senator. D. Agarici Ion, deputat.

La școala tehnică de instrumente agricole din Iași : D. N. Culiianu, rectorul Universității din Iași. D. M. Tzony, profesor la Universitatea din Iași. D. Ioan G. Stravolca, idem.

La școala comercială din București : D. Ștefan Ioanide, președintele Camerei de comerț din București. D. Emanoil David, profesor la Universitatea din București. D. Angel Demetrescu, profesor la liceul St Sava.

La școala comercială din Iași : D. Al. Gheorghiu, profesor la Universitatea din Iași, senator. D. Vasile Gheorghian, deputat. D. G. Liciu, prim-președinte la curtea de apel din Iași.

La școala comercială din Craiova : D. D. Căpreanu, prim-președinte al curții de Apel din Craiova. D. G. Constantinescu, directorul liceului din Craiova. D. B. Caloiianu, profesor la liceul din Craiova.

La școala comercială din Galați : D. G. Antochi, președintele camerei de comerț din Galați, deputat. D. A. Borghetti, directorul sucursalei Băncii Naționale. D. Ștefan C. Mihăilescu, șeful diviziunii agriculturii, industriei și comerțului, profesor.

DECRETE

S'a decretat regulamentul pentru organizarea interioră a farmaciilor, modul privegherii și al controlului lor.

D. T. Adamescu, actual comisar la gara orașului Giurgiu din județul Vlașca, este transferat în aceeași calitate la despărțirea I din acel oraș, în locul d-lui Dimitrie Ionescu, care va trece în locul ocupat de D. T. Adamescu.

Se aprobă Prea Săntului episcop al eparhiei Dunărei-de-Jos un concediu de două luni și jumătate, cu începere de la 15 Iunie 1886, spre a merge la băi în străinătate pentru căutarea sănătății.

S'a deschis pe seama ministerului de război un credit extra-ordinar de lei 207,557 bani 63, pentru plata drepturilor vamale la materialele de îmbrăcăminte și echipament, importate din străinătate în exercițiunile expirate.

Sunt numiți și permutați : D. G. P. Gărdăreanu, actual substituit la tribunalul Romanai, procuror la tribunalul Mehedini,

în locul d-lui G. Isvoranu. — D. M. Mănescu, actual substituit la tribunalul Vlașca, în aceeași calitate la tribunalul Romanai, în locul d-lui G. P. Gărdăreanu, înaintat. — D. Eustație Cârtojanu, actual judecător al ocolului Vida, substituit la tribunalul Vlașca, în locul d-lui M. Mănescu, permutat. — D. G. Papadopolu, fost judecător de ocol, judecător al ocolului Vida, județul Vlașca, în locul d-lui Eustație Cârtojanu, trecut în alt post. — D. G. Clinceni, supleant la tribunalul Olt, în locul d-lui Anton Bală. — D. Teodor Bărbătescu, actual ajutor la ocolul Mizil, în aceeași calitate la ocolul Mostiștea, județul Ilfov, în locul d-lui Moise N. Doicescu. — D. Dimitrie Periețeanu, fost judecător de pace, ajutor la ocolul Mizil, județul Buzău, în locul d-lui Teodor Bărbătescu, permutat. — D. Al. Z. Teodorescu, ajutor la ocolul I din București, în locul vacant.

DIN AFARA

Situația în Spania.

Primul congres sau Cameră a domniei lui Alfonso XIII și-a constituit mai deunăzi biroul. După această formalitate deputații au jurat pe rând credința tinerului rege și Constituțiunii. Numai trei reprezentanți republicani, Salmeron, Pedregal și Azcarate, deputatul carlist, baronul de Sangarren, în loc să îngenuncheze, să sărute sf. Evanghelie după recitarea formulei sacramentale și să zică : «Jur,» au rămas în picioare și au zis numai : «promit,» punându-și mâna pe piept. Apoi președintele a pronunțat o scurtă alocuțiune, laudând virtuțile reginei și condamnând în termeni energici pe toți acei cari far încerca să răstoarne ordinea de lucruri existentă și să arunce țara în ororile unei revoluțiuni. Deputații republicani nu răspunseră nimic la acest discurs, dar baronul Sangarren zise, că președintele, guvernul și Congresul trebuie să înțeleagă, ca cu toată promisiunea ce făcuse dânsul, el rămâne carlist și partizan devotat al lui Carol VII.

Apoi baronul voi să discute derogățiunea de la legea salică, prin care ramura actuală a Bourbonilor s'a urcat pe tron. În această președinte, d. Martos, intrerupse pe orator zicând, că baronul e bărbat de onoare și că l'lasă să judece în ce măsură e legat prin promisiunea ce pronunțase.

Acest incident caracteriză exact situațiunea politică în Spania. Partida republicană e redusă la inacțiune ; ea nu e nici organizată, nici prevăzută cu bani. Partida carlistă dispune din contra, în populațiunile muntene din nordul Spaniei, de partizani numeroși și bravi, totdeauna prevăzuți cu muniții și gata a lua arma, când pretendentul ar veni să se pue în fruntea lor.

De astă dată guvernul spaniol e în stare să se apere. Se zice că el cunoaște toate planurile republicane ce se urzesc în Madrid. Partea cea mai mare a oșirii este la nord, ocupă toate punctele strategice a provinciilor basce, supraveghează de aproape frontiera, stând gata să potolească ori-ce mișcare.

Astăzi nu se știe bine unde se găsește Don Carlos ; el poate în tot momentul să se ivească în fruntea credincioșilor săi Basci și să înceapă un nou război civil. Dacă va izbucni o revoluțiune, scăparea dinastiei domitoare va depinde în mare parte de ministerul de război și tocmai în momentul, când se grămădesc nori pe orizontul politic, s'a întâmplat să izbucnească o criză în acest departament. Nu se știe bine din ce motiv, actualul ministru, mareșalul Jovellar, și-a dat demisiunea. Guvernul se vede oare-cum silit de opinia publică de a încredința acest portofoliu generalului Salamanca, care în timpul incidentului cu insulele Caroline se pusese în fruntea manifestațiunilor anti-germane și a deschis o subscripțiune pentru marina spaniolă. Ast-fel d. Sagasta se găsește în acest moment în alternativa neplăcută, sau de a mulțumi oștirea și opinia publică, sau a ofensa pe Germania.

CORPURILE LEGIUITOARE

(Sesiune ordinară prelungită)

Sedința din 5 Iunie.

Senatul.—D. Isvoranu anunță o interpelare relativă la scandalul din strada Regală. Se votează câte-va încetățeniri, apoi ședința se ridică.

Camera.—D. Șendrea întreabă dacă d. Kogălniceanu, și-a dat în adevăr dimisia, după cum spunea când cu Convenția cu Elyeția. —D. prezintă răspunde că n'are nici o dimisie la birou.

D. Maiorescu protestează în contra obiceiului majorității de a închide în tot-d'auna discuția după ce vorbește primul-ministru, cum s'a făcut și în ședința trecută cu prilejul interpelării d-lui N. Ionescu. Oratorul arată că acest obicei nu e de loc conform cu credințele liberale, nici nu încurajază dezvoltarea regimului parlamentar, și că el e o dovadă că nu Camera controlează pe guvern, ci guvernul pe Camera.—Vom reproduce acest discurs al d-lui Maiorescu în întregul lui.

Proiectul de lege asupra prestațiilor se ia în considerație cu 56 voturi contra 11. La discuția pe articole ia parte dd. Niculescu, N. Ionescu, Chiru, Butculescu, și ministru lucrărilor publice.—Votul în total e nul. Ședința se ridică la 5 ore.

PARTEA ECONOMICA

D. Stefan Pop, a dat d-lui ministru al agriculturii următorul important memoriu în chestiunea îmbunătățirii semințelor agricole:

Domnule ministru,

Conform însărcinării ce am primit prin ordinul d-voastră dela 11 Aprilie Nr. 16,614, am onoare a vă prezenta următorul memoriu relativ la semințele de calitate ce ar fi a se recomanda cultivatorilor, conform legii semințelor.

Când nu mi-ați cere, d-le ministru, ca semințele recomandate să întrunească condițiile de productivitate abundentă și de calitate ce ar corespunde cu împrejurările noastre climatice, ar fi foarte ușor să dau un răspuns, pentru că atunci ași putea să recomand mai multe varietăți de grâne, cari se cultivă cu succes prin diferite țări din Europa; îndată ce îmi cereți însă semințe de acelea, cari să corespundă împrejurărilor noastre locale, de sine urmează că nu se poate recomanda alt-ceva de cât aceea ce s'a probat deja la noi în țară.

Prea bine ar fi, d-le ministru, ca pe viitor să nu se recomande cultivatorilor semințe străine, despre care nu se știe dacă vor reuși la noi în țară ori nu, pentru că prea ușor se poate întâmpla ca ministrul să dea cultivatorilor semințe streine, cari la noi nu reușesc de loc, și în cazul acesta cultivatorul care a cumpărat *bona fide*, crezând că ministrul l-a recomandat lucru bun și probat, la seceriș se vede înșelat amar în speranțele sale și să sufere pierderi însemnate.

Asemenea cazuri sunt de natură de a discreditat ministrul în ochii publicului agricultor și fiind că ministrul nu poate să dorească aceasta, urmează de sine că el trebuie să înceteze a recomanda și a împărți între cultivatori și mai departe semințe streine despre care nu se știe dacă vor reuși în clima și în terenul nostru ori nu; pe viitor trebuie să se mărginească pe

lângă semințele probate, cari între împrejurări normale nu pot să înșele pe cultivator în așteptările sale.

Cu semințele streine întimpină ministrul și alte neplăceri, așa spre exemplu: ele de regulă îi vin prea târziu din cauză că în țările de unde se comandă, secerișul se face târziu și aceasta produce frecări și chiar procese între cultivatori și ministru.

Când s'a aplicat legea semințelor prima oară tot se mai putea scuza dacă guvernul a recomandat și a împărțit cultivatorilor semințe streine despre care nu era sigur dacă vor reuși ori nu în țară la noi. Astăzi însă, când putem să avem deja rezultatele unor încercări cu semințe streine, cari s'au făcut în diferite părți din țară, prin mai mulți cultivatori, cred că este necesar ca ministrul înainte de toate să culeagă informațiunile despre vegetația și reușita semănăturilor făcute cu semințe streine.

Pentru acest scop ar fi bine să se trimează unele persoane cu experiență, cari să studieze în fața locului vegetația și rezultatele semănăturilor făcute în toamna trecută cu semințe streine. Să văză nu cumva grânele streine au suferit de vre-o boală? Rugină, mană, teciune, malară etc. Să constate cum este vegetația granelor străine în raport cu a celor indigene? Pentru că numai în modul acesta va putea ministrul să își câștige informațiunile sigure, de care are trebuință, pentru ca să se știe orienta în viitor.

Cunoașterea d-le ministru părerea mea în privința îmbunătățirii granelor noastre, repet și aci din nou că eu unul nu mă aștept la un rezultat satisfăcător după grânele streine, care s'au importat în anul din urmă, cred însă în regenerarea și în îmbunătățirea granelor bătrân indigen. Sunt sigur d-le ministru, că guvernul ar face cel mai mare serviciu agriculturii, când ar întreprinde însuși regenerarea și îmbunătățirea granelor bătrân indigen, ceea ce poate să facă foarte ușor, pentru că este silit a căuta în regie un număr însemnat de moși, cari au rămas nearendate. Pe unele din aceste moși s'ar putea întreprinde regenerarea și îmbunătățirea semințelor agricole.

Pentru că aceasta să se poată face cu succes este necesar ca pe una din moșile Statului să se înființeze o stațiune pentru îmbunătățirea semințelor agricole, după sistemele adoptate de știință și de practică, pe cari le-am descris pe larg în studiul meu despre îmbunătățirea semințelor care s'a publicat în toamna trecută.

Dați-mi voie, vă rog, domnule ministru, să vă spun, că o asemenea stațiune pentru îmbunătățirea semințelor agricole ar aduce un serviciu real agriculturii noastre, pe când o stațiune agronomică în condițiile celor din țările apusene, nu va aduce absolut nici o îmbunătățire reală agriculturii noastre. Eu cred că noi nici nu avem trebuință de o stațiune agronomică după cum este în Franța, Germania etc. din cauză că acestea se ocupă cu analiza chimică a produselor cari s'au obținut în urma diverselor metode de îngrășăminte chimice artificiale etc. Sunt sigur domnule ministru, că au să mai treacă cel puțin 100 de ani până ce se va introduce în România cultura intensivă și cu ea îngrășămintele chimice-artificiale, iar până la acea epocă stațiunea agronomică-chimică are să fie o instituție care nu va aduce țării nici cel mai mic folos practic. Iată pentru-ace așa preferi eu, ca în locul stațiunii agronomico-chimice care este proiectată și prelinimată în buget să se înființeze o stațiune pentru îmbunătățirea semințelor agricole, împreună cu o fermă model, conform împrejurărilor noastre locale. Aceasta sunt sigur că ar aduce foloase practice agriculturii noastre, pe când de altă parte stațiunea agronomică organizată ca și cele din Franța și Germania, zău

nu cred că va aduce nici cel mai mic folos practic agriculturii noastre. Mi se pare domnule ministru, că pentru ceea nu progresa la noi agricultura fiind-că prea ne-am obișnuit să imitam pe străini, fără ca să căutăm dacă instituțiile lor se pot aplica cu succes la noi ori nu. Ar fi bine să se urmărească mai întâi istoria agriculturii din țările respective, să se văză oare națiunile din apus au înaintat de odată ori gradat? Oare ele de la agricultura primitivă, lipsită de ori-ce sistem au sărit de a dreptul la stațiunile agronomice cu laboratoarele de chimie? Sunt sigur și știu că nu a făcut acest salt mortal, din contră progresul a fost treptat, după cum au reclamat împrejurările.

Nu ne este permis domnule ministru să pierdem din vedere o împrejurare care este decisivă în agricultura acestei țări, aceea este că avem pământ mult și brațe puține, iar pământul se găsește în posesiunea la puține persoane. Proprietarii sunt avariți la munca țăranilor tot asemenea sunt constrinși și aceștia a se învoi cu proprietarii, pentru-că unii fără alții nu pot exista Starea aceasta are să dureze încă mult timp tot așa din cauză că cestiunile agrare nu se pot schimba așa ușor. Prin urmare când este vorba de progres în agricultură, trebuie să ținem seamă de împrejurările agrare pentru-că în cele mai multe cazuri după acestea se regulează întreg progresul în agricultură.

Preferințele noastre agrare sunt de așa natură în cât ele formează o stăncă solidă, de care se lovesc și dar înfrâng toate sistemele noi importate din străinătate cari nu sunt acomodate împrejurărilor și trebuințelor noastre locale.

Din aceste considerări sunt de părere că chiar și stațiunea pentru îmbunătățirea semințelor, când s'ar primi înființarea ei, ar trebui să se facă cu menținerea învoelilor, pentru-că numai așa ar putea servi de model și altor cultivatori.

Prin urmare dați-mi voie domnule ministru, că în loc de semințe să vă propun înființarea unei stațiuni pentru îmbunătățirea semințelor agricole, pe una din moșile Statului rămasă nearendată, pe care tot odată să se înființeze și o fermă model, cu menținerea învoelilor, după uzul general din țară.

Primiți, vă rog, domnule ministru, asigurarea distinselor stime ce vă conserv.

Ștefan Pop.

E LIBER OMUL ?

CAP. IV.

§. 8.

Am încercat să probăm apărătorilor liberului arbitru că și noi purtăm o egală grijă demnității umane; și încercăm a le proba acum că nu ne gândim să răsturnăm societatea și să deslănțim o goană de rău-făcător în contra oamenilor onești.

Este adevărat că, după doctrinele noastre, o greșală involuntară are aceiași valoare ca și o crimă premeditată; că nimeni să nu mai fie răspunzător de actele sale; că pedeapsa perde rațiunea de a fi; că prin urmare existența codului penal și a închisorilor este o mare iniquitate?

Dar trebuie oare să mai amintim că motivul, intențiunea sunt punctele care decid despre valoarea unui act împlinit? Prin urmare nu este evident că două acte identice în ceia ce privește rezultatul vor fi apreciate de noi foarte deosebit, după cauza care a produs pe unul sau pe cel alt. Două oameni au fost uciși, unul d'o lovitură de

pușcă, de un amical său care a tras într'un vinat, altul tot d'o pușcă dar slobozită de un braconier care voia să își resbune d'o condamnare suferită. Vom amesteca imprudența cu asasinatul? Nici de cum. Cele două omucideri au fost fie-care urmare necesară a unor cauze care n'au putut fi ocolite; sunt deci asemenea într'un punct; dar prima a fost îndeplinită fără voința d'a face rău, a doua este din contră rezultatul acestei voințe bine fixate. Cauza celor două omoruri este diferită; alta este și valoarea lor; unul este o crimă, cel alt o nenorocire.

Fie, mi se va zice. Deosebiți cele două fapte; dar cum veți deosebi pe autori? Nu veți fi nevoiți a'i trata în același mod, după propriile d-voastră cuvinte? N'ați spus, în câte-va pagini mai sus, că totul trebuie iertat, că cel mai vinovat este inocent, pentru că a fost instrumentul supus al unor cauze pe cari nu le-a putut învinge? Prin urmare, liberați pe vinătorul împrudent; de ce nu dați drumul și asasinului?

Nu e greu de răspuns la această cestiune. Liberez pe imprudent, fiind-că motivul accidentului este afară din el însuși; n'a urmărit un scop rău, nici n'a premeditat mijloacele proprii pentru ajungerea acestui scop. Nu este deci în el o inteligență suicită care ia răul drept bine, nici o pasiune fără frică, care l'face surd la ordinile rațiunii. Pentru că n'a voit rău, ar fi nedrept și nefolositor să l'închidem și să l'veștejim ca să înveț pe alții sau pe sine însuși a nu mai voi răul. Pentru că nu are înfrânsul un principiu permanent de asemenea acte, dar a fost victimă înșelată a unor împrejurări accidentale, nu este periculos societății; prin urmare poate sta în mijlocul ei fără vr'o piedică de nici un fel.

Cel mult se poate zice în unele cazuri că dând drumul pușcii n'a luat toate precauțiunile necesare; poate dar fi lovit de o condamnare care l'atac în averea nu și în onoarea sa, care să fie reparațiunea unei stângăcii, nu a unei crime. Relativ la aceasta voiți fi poate întrebat: cum poate fi cine-va răspunzător de o faptă pe care n'a putut'o ocoli? Legea răspunde pentru mine, autorizând familia mortului să ceară daune-interese.

Dacă e de ajuns o lipsă de precauțiune bine constatată, pentru ca un om să fie pedepsit ast-fel pentru un act involuntar, va fi cu totul alt-ceva când defectul intern care l'expune la asemenea severități nu este numai o lipsă de atențiune periculoasă pentru altul, dar o adevărată boală morală de o mie de ori mai periculoasă.

Ajunsem, după cum vedeți, la asasinul de care vorbim.

Cauza crimei sale nu este afară din el, ci în el. Este o inteligență falsificată, o pasiune stăpânitoare rațiunii, care l'au adus a concepe și realiza un sfârșit rău în el însuși. Că această abatere este urmarea necesară a miș de cauze care l'au solicitat, o știm, și zicem din acest punct de vedere: —Nu, acest nenorocit nu este vinovat de ceea ce a făcut; epoca, părinții, mediul, — iată vinovății care, la rândul lor pot arunca greșala pe

seama trecutului, și așa mai încolo la infinit. Dar, alături cu această idee morală de care îl descărcăm, există este efect înainte de a fi cauză, răspunderea legală pe care o lăsam să asupră-i, pentru că devine cauză după a fost efect. Poate, vișios cum este, să rău altora, să l'corumpă sau să l'maltrateze și din acel minut societatea, protecțiunea tuturor membrilor ce o compun, are dreptul să intervie. Nu e vorba, bine înțeles, nici de expiațiune, nici de răsunare blică; nu e vorba d'a egala pedeapsa greșala, ceea ce ne-ar aduce să tăiem bucați pe mizerabilul care și-a omorât victima. Dacă societatea poate încă pedepsi o face pentru alte motive, care o conving să pedepse mai omenești și mai drepte pedeapsă pe cel ce a comis-o, pentru a l'mai bun, dacă este cu puțință. Pedeapsă pentru a depărta pe cel-l'alți d'a imita exemplul rău și pentru a l' scăpa de ispășire. Pedeapsă mai ales pentru a împiedica criminal d'a reîncepe, pentru a păzi de pe toți căți îl înconjură.

ECOURI STREINE

Patti-Nicolini.

Din Londra se scrie de la 1 Iunie: A doua Patti s'a cununat ieri cu Nicolini biserica din Ystradginlais. Pe drumul de moșia Divil până la biserică, o distanță de 7 mile, erau așezate mai multe arcuri triumf; Patti a fost salutată cu entuziasm de locuitorii. Mireasa purta o rochie de tifoa albastră cu dantelă. La cununie au sîstat numeroși oaspeți, între care d. M. nard, redactor-șef al ziarului Figaro; doctorul Vintras și d. Wilhelm Gar. Doamna Patti-Nicolini a primit multe prețioase daruri de nuntă, între care una de la prințul și de la princesa de Wald de la familia Rothschild, etc. Cu această ocazie au fost marți festivități în apropiere de castelul doamnei Patti.

Un rege.

În urma morții tragice a regelui Ludovic II s'a proclamat rege al Bavariei fratele său, Otto, care de asemenea este nebun mult și trăește închis în palatul Fichtenried, unde nu vede decât pe medicul îngrijitorul său și unde va rămânea închis până la moartea sa. Iată un rege, care știe că e rege!

Studentul sărao

În orașele mari vin la studii mulți tineri din depărtare. Unii mai săraci ajung adeseori în mare mizerie, în cât se vedă și câteodată să se plece pe jos, spre casă, și să meargă prin săte, sau să își curme firul vieții. Mai deunăzi s'a împușcat în Viena un student cu numele Sylvius Mănărașan din Bucovina, în etate de 20 ani. Într'o scrisoare nenorocitului spune, că și-a propus să își ia viața, ne mai putând lupta cu mizeria. După nume nenorocitul tinere pare a fi român.

FOIȚA „ROMANIEI LIBERE”

— 6 Iunie —

20

ADOLPIE D'ENNERY

MARTIRĂ

— [Urmare] —

...Cu toate acestea sănătatea d-lui de Corpșdieu, compromisă fiind de multă vreme de ostenețele vieții vagabonde pe care o adoptase, primi de o dată o lovitură serioasă. Înțelegând gravitatea stării sale, îmi spuse ce legătură ne uneau. Adevăru vorbind, des-tăinuirea aceasta mă miră foarte puțin. Mă așteptam dintr'o zi într'alta s'o primesc.

...După ce isprăvi de spus, domnul de Corpșdieu îmi dete aceste trei scrisori și mi zise: „Dacă vreodată vei rămâne fără nici o para, dar numai în cazul acesta, te vei adresa doamnei de La Marche, mami tale. Ea care te-a născut, are dreptul și datorita să te ajute într'un ceas de restriște. Este o libertate pe care nu mai am tristul curaj să i-o retrag în momentul când, simțind că s'apropie moartea de mine, mi-e teamă

pentru tine de primejdii unei averi prea curind primită...”

— Vezi, zise liniștit Robert adresându-se doamnei de Moray, căți fac confesiunea cu inima deschisă, după cum aveam de gând s'o fac doamnei de La Marche, fără ca s'ascunz nici cât prețuesc nici cât nu prețuesc.

...Ceea ce este sigur, e că prevederile tati se realizară din punct în punct, că mâncai o parte din averea mea, că administrai rău restul, că încercai să mi recăștig averea la joc, la cerc, la curse, la Bursa, și că la urma urmi, mă găsi absolut ruinat acum șase luni.

...D'atunci, am încercat toate mijloacele fără s'ajung la nimic. În cele din urmă, eram să mi zbor creeri cu pistolul acesta care este tot ce mi a mai rămas din splendoarea mea trecută și pe care nu l'ași fi vândut ca să mi cumpăr pâine, când deodată îmi aduseși aminte șansa de mântuire ce mi oferea scrisoarea alăturată la testamentul tati.

—Dar, eu am uitat că am o mamă! imi zisei.

Și scriseră doamnei de La Marche scrisoarea pe care ai deschis-o și care te-a făcut să vii aci!

—Știați că ai mamă! nu se putu opri a zice doamna de Moray. Și cu toate acestea ai lăsat să treacă ani întregi fără ca să cauți s'o cunoști! Eu, în locu d-tale, n'ași fi lă-

sat să treacă nici un ceas fără ca s'o văz!... M'ași fi pus misterios în drumul ei!... Și mi-ași fi înălțat inima până la Dumnezeu într'o rugăciune de recunoștință!

Robert Burel o asculta încrămențit. Negreșit că n'o pricepea d'o camdată. Însă înțelese numai de cât.

—A! zise el. Da. Vez ce vrei să zici... sentimentele mării, nu'i așa? Mama! am o mamă! Sunt scăpat!... Ei bine, nu! Iți spun drept! Mi-a lipsit coarda aceasta când am aflat numele mami!... Și dacă, în ceea ce privește iubirea fiască, suntem așa de deosebiți unul de altul, pricina este că amîndoi avem într'o aceeași persoană, d-ta, o mamă... îngerească, vrednică de toată iubirea d-tale, și eu, o mamă vinovată, de-naturată și vrednică, dacă nu de ura mea, cel puțin de nepăsarea mea!

—Poate dar cine-va să nu'i iubească pe mamă lui! zise Laurența cu un accent de revoltă.

—D-ta îți-ai iubi-o p'a d-tale? răspunse Robert cu brutalitate, dacă n'ai fi cunoscut-o nici o dată și dacă te-ar fi părăsit cu desăvârșire? Pentru-că, în sfârșit, asta'i adevărat că am fost părăsit de ea!

...Ași fi putut fi în vre-un ospiciu de orfani, osindit la mizerie, la suferință, fără ca ea să fi știut vreodată ceva! Săracul din stradă căruia i se aruncă de milă, așa fi putut fi eu. Și cu toate acestea ea ar fi pu-

tut să nu vrea să mi dea de pomână, neștiind cine eram!

...Mă întrebi dacă poate cineva să nu'i iubească muma? Auzi vorbă! Dragostea fiască nu e ca buruienile acelea care cresc la întâmplare: este o plantă care nu încolțește și nu crește de cât la soarele fecundant al amorului de mamă!

—Te plângi că ai fost părăsit, zise Laurența, dar gândește-te că mama d-tale era măritată! Ce voiai să faci?

—Să nu mă fi născut! răspunse Robert cu răceală — ori, și dacă m'a născut, să fi avut curajul să sufere, ea, vinovata, consecințele greșelii sale, în loc d'a le face să apese pe mine care eram nevinovat!

...Dar în sfârșit, este de prisos discuția aceasta între noi. De prisos și chiar zadarnică. Nici d-ta n'ai să mă poți încredința pe mine, nici eu pe d-ta. Fie-care suntem în rolul nostru și amândoi avem dreptate puindu-ne în punctul nostru de vedere.

—Fie! zise Laurența. Mai întâi, d-ta negreșit că aveai un scop când ai cerut să vorbești doamnei amirale Firmin de La Marche. Spune-mi mie ce așteptai de la ea, și, dacă se poate, mă voi încerca să te mulțumesc.

—De s'o putea ori de nu s'o putea, trebuie să fie cum cer eu — răspunse Robert liniștit. —Săți spun dar d-tale ceea ce mă

(Va urma.)

